

UDENRIGSMINISTERIET

EUKOOR, sagsnr.: 24/20243
Den 12. september 2024

Rådsmøde (almindelige anliggender) den 24. september 2024

SAMLENOTAT

1. Præsentation af det ungarske formandskabs prioriteter	2
- <i>Præsentation af formandskabet, politisk drøftelse</i> KOM-dokument foreligger ikke	
2. Forberedelse af møde i Det Europæiske Råd den 17.-18. oktober 2024 – udkast til kommenteret dagsorden	4
- <i>Politisk drøftelse</i> KOM-dokument foreligger ikke	
3. Den årlige dialog om retsstatsprincippet – horisontal drøftelse	6
- <i>Politisk drøftelse</i> KOM (2024) 0800	
4. Den generelle trend i udviklingen i retsstatssituationen i udvalgte kandidatlande	8
- <i>Politisk drøftelse</i> KOM (2024) 0800	

1. Præsentation af det ungarske formandskabs prioriteter

- Præsentation af formandskabet, politisk drøftelse

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

1. Resumé

Ungarn overtog den 1. juli 2024 det roterende formandskab for Rådet. Der forventes på rådsmødet (almindelige anliggender) en præsentation af formandskabets prioriteter. Der forventes ikke nogen reel drøftelse af prioriteterne. Formandskabsprogrammet har syv overordnede overskrifter: 1) en ny europæisk konkurrenceevnestrategi, 2) styrkelse af europæisk forsvarspolitik, 3) en konsistent og merit-baseret udvidelsespolitik, 4) dæmme op for illegal migration, 5) forme fremtidens samhørighedspolitik, 6) en landmandsorienteret landbrugspolitik i EU samt 7) adressering af demografiske udfordringer.

2. Baggrund

Ungarn overtog det roterende EU-formandskab den 1. juli 2024. Det ungarske formandskab ventes på rådsmødet (almindelige anliggender) den 24. september 2024 at præsentere sine prioriteter for arbejdet i Rådet under sin formandskabsperiode.

3. Formål og indhold

Det ungarske formandskabsprogram er centreret omkring syv overordnede overskrifter:

1. En ny europæisk konkurrenceevnestrategi

Styrkelse af europæisk konkurrenceevne vil spille en afgørende rolle for det ungarske formandskab. Formandskabet vil anlægge en holistisk tilgang ved at indtænke konkurrenceevne i drøftelserne på tværs af alle politikområder. Målet er at bidrage til en teknologineutral industristrategi, et løft af europæisk produktivitet, en åben økonomi og internationalt samarbejde samt fleksible arbejdsmarkeder, som skaber sikre jobs med stigende lønninger. Formandskabet vil derudover bl.a. have fokus på at udbygge det indre marked, støtte til små og mellemstore virksomheder og fremme af grøn og digital omstilling.

2. Styrkelse af europæisk forsvarspolitik

I lyset af geopolitiske konflikter i Europa og verden og behovet for, at Europa styrker sine forsvarskapabiliteter betydeligt, vil det ungarske formandskab lægge særlig vægt på at styrke den europæiske forsvarsteknologiske og -industrielle base. Det vil bl.a. indebære forsvarsinnovation og øget samarbejde om forsvarsanskaffelser mellem medlemslandene.

3. En konsistent og meritbaseret udvidelsespolitik

For formandskabet er det afgørende, at udvidelsespolitikken forbliver meritbaseret, balanceret og troværdig. Man har i den sammenhæng særligt fokus på landene på Vestbalkan. For at udvikle EU's samarbejde med partnerlande planlægger formandskabet et EU-Vestbalkan-topmøde og et topmøde i regi af European Political Community (EPC).

4. Dæmme op for illegal migration

Formandskabet ser migrationspresset mod Europa som en stor udfordring og har i særdeleshed fokus på den eksterne dimension af migration, herunder effektivt samarbejde med tredjelande, øgede hjemsendelsesrater og innovative løsninger inden for asylreglerne. Derudover har formandskabet til hensigt at understrege vigtigheden af ekstern grænsekontrol og behov for EU-finansiering til dette område.

5. Forme fremtidens samhørighedspolitik

En velstruktureret og balanceret samhørighedspolitik er i formandskabets optik et nøgleinstrument til at reducere regionale uligheder i EU og sikre økonomisk og social sammenhængskraft. Man ønsker at gennemføre højniveaudrøftelser om fremtidens samhørighedspolitik, bl.a. om dens rolle i at styrke EU's konkurrenceevne og beskæftigelse samt adressere demografiske udfordringer.

6. En landmandsorienteret landbrugspolitik i EU

Formandskabet betoner, at landbruget i dag står over for flere udfordringer end nogensinde, og det truer mange europæiske landmænds økonomiske fundament. På den baggrund vil formandskabet opfordre Rådet (landbrug og fiskeri) til at vejlede Kommissionen om formuleringen af retningslinjerne for EU's fælles landbrugspolitik efter 2027 med fokus på en konkurrencedygtig, kriseresistent og landmandsorienteret landbrugssektor.

7. Adressering af demografiske udfordringer

Formandskabet ønsker at sætte fokus på Europas demografiske udfordringer, herunder aldrende befolkninger, velfærdssystemer under pres og mangel på arbejdskraft. Området skaber i stigende grad problemer for europæisk konkurrenceevne og holdbarheden af EU-landenes offentlige finanser. Det påpeges, at Kommissionens demografiske værktøjskasse fra oktober 2023 udgør et godt fundament for at drøfte håndteringen af disse udfordringer.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Præsentationen af formandskabsprogrammet ventes ikke i sig selv at indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Der vil blive taget konkret stilling til eventuelle konsekvenser i forbindelse med behandlingen af de enkelte forslag inden for prioriteterne.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

De øvrige medlemslande forventes at tage formandskabsprogrammet til efterretning.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen vil tage punktet til efterretning, idet der konkret vil blive taget stilling til de enkelte forslag under prioriteterne, når de fremlægges.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Forberedelse af møde i Det Europæiske Råd den 17.-18. oktober 2024 – udkast til kommenteret dagsorden

- Politisk drøftelse

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 24. september 2024 forventes kommenteret dagsorden for mødet i Det Europæiske Råd (DER) den 17.-18. oktober 2024 at blive præsenteret og drøftet. Den kommenterede dagsorden foreligger endnu ikke. Det er aktuelt forventningen, at der på mødet i Det Europæiske Råd blandt andet vil være en drøftelse af Ukraine, sikkerhed og forsvar samt situationen i Mellemøsten. Der forventes også en drøftelse om konkurrenceevne. Regeringen ventes at tage formandskabets præsentation af den kommenterede dagsorden til efterretning.

2. Baggrund

Der afholdes møde i Det Europæiske Råd den 17.-18. oktober 2024. I henhold til forretningsordenen for Det Europæiske Råd (artikel 3) forbereder Rådet (almindelige anliggender) møderne i Det Europæiske Råd.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 24. september 2024 forventes en kommenteret dagsorden for mødet i Det Europæiske Råd (DER) den 17.-18. oktober 2024 at blive præsenteret og drøftet. Den kommenterede dagsorden foreligger endnu ikke. Det er aktuelt forventningen, at der på mødet i Det Europæiske Råd vil være en drøftelse af Ukraine, sikkerhed og forsvar samt situationen i Mellemøsten. Der forventes også en drøftelse om konkurrenceevne på baggrund af Mario Draghi's rapport. Hertil kan forventes et eller flere udenrigspolitiske emner. Regeringen ventes at tage formandskabets præsentation af den kommenterede dagsorden til efterretning.

Det må forventes, at dagsordenen kan blive justeret frem mod mødet i Det Europæiske Råd.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Den kommenterede dagsorden for mødet i Det Europæiske Råd den 17.-18. oktober 2024 forventes ikke i sig selv at indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Det er dog muligt, at mødet i Det Europæiske Råd vil blive fulgt op af konkrete retsakter, målsætninger, konklusioner eller andet, der vil kunne få sådanne konsekvenser. Konsekvenserne af disse vil først kunne vurderes, når der foreligger konkrete forslag.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Idet der endnu ikke foreligger en kommenteret dagsorden, kendes andre landes holdninger ikke på nuværende tidspunkt.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen ventes at tage formandskabets præsentation af den kommenterede dagsorden til efterretning.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

3. Den årlige dialog om retsstatsprincippet – horisontal drøftelse

- Politisk drøftelse

KOM (2024) 0800

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 24. september 2024 forventes en præsentation af Kommissionens femte årlige retsstatsrapport. Præsentationen forventes efterfulgt af en horisontal drøftelse af retsstatssituationen på tværs af EU. Fra dansk side støtter man Kommissionens indsats for at øge monitoreringen af retsstatsforholdene i medlemslandene. Fra dansk side støtter man ligeledes, at det ungarske formandskab fortsætter retsstatsdialogen, som indebærer først en horisontal drøftelse og efterfølgende landespecifikke drøftelser på senere rådsmøder på baggrund af Kommissionens rapport.

2. Baggrund

Kommissionen offentliggjorde den 24. juli 2024 sin femte årlige retsstatsrapport. Rapporten redegør for retsstatsforholdene på tværs af EU og særsomt i de enkelte medlemslande. For første gang er udvalgte kandidatlande – Albanien, Montenegro, Nordmakedonien og Serbien – også omfattet af rapporten.

Som led i indsatsen for at styrke retsstatsprincippet i EU's medlemslande lagde Kommissionen i en meddelelse fra juni 2019 op til, at Kommissionen på årlig basis skulle udarbejde en retsstatsrapport. Formålet med den årlige rapport er at monitorere efterlevelsen af retsstatsprincippet på tværs af EU's medlemslande for bedre rettidigt at kunne identificere problematiske tendenser og dermed forebygge, at de udvikler sig til deciderede problemer. Tiltaget nyder bred opbakning blandt medlemslandene. Rapportens fokusområder er: retssystemet, anti-korruption, mediepluralisme og -frihed, samt andre institutionelle emner i relation til magtadskillelse.

Rapporten baserer sig primært på skriftlige bidrag fra samtlige medlemslande samt på anerkendte kilder såsom Venedig-Kommissionen og Europarådets anti-korruptionsenhed, GRECO. Derudover har Kommissionen gennemført landebesøg (fysisk/virtuelt) under udarbejdelsen af rapporten. Rapporten indeholder konkrete, landespecifikke anbefalinger til hvert medlemsland mhp. at forbedre retsstatstilstanden.

Rapporten udgør et solidt grundlag for at vurdere retsstatssituationen på tværs af EU. Samtidig tilvejebringer rapporten grundlaget for Rådets årlige dialog om retsstatsprincippet, som indebærer først en horisontal drøftelse af retsstatssituationen i EU og dernæst landespecifikke drøftelser. Siden Kommissionen offentliggjorde sin første retsstatsrapport i 2020, er der indtil videre blevet gennemført landespecifikke drøftelser af alle medlemslandene, herunder også Danmark på rådsmødet (almindelige anliggender) den 24. oktober 2023.

De landespecifikke drøftelser af de næste fire medlemslande (Polen, Malta, Nederlandene og Østrig) forventes gennemført på rådsmødet (almindelige anliggender) den 19. november 2024.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 24. september 2024 forventes en præsentation af retsstatsrapporten efterfulgt af en horisontal drøftelse med afsæt i retsstatsrapportens indledende kapitel om retsstatssituationen på tværs af EU.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i ekstern høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

En række medlemslande, herunder Danmark, har løbende udtrykt støtte til Kommissionens øgede monitorering af retsstatsforholdene på tværs af EU og i de enkelte medlemslande.

Enkelte lande har modsat været mere kritiske over for Kommissionens øgede monitorering.

Der forventes samlet set opbakning til Kommissionens retsstatsrapport samt fortsættelsen af retsstatsdialogen på baggrund af rapporten efter samme metode som under de seneste formandskaber.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen finder det afgørende, at alle medlemslande lever op til EU's grundlæggende værdier, herunder demokrati og retsstatsprincippet. Efterlevelse af retsstatsprincippet er afgørende for både legitimiteten og effektiviteten af samarbejdet mellem EU's medlemslande, inkl. det indre marked. Regeringen bakker derfor varmt op om Kommissionens styrkede initiativ om løbende at monitorere og drøfte efterlevelsen af retsstatsprincippet.

Retsstatsrapporten er et nyttigt redskab til at identificere mulige, negative tendenser og til rettidigt at forebygge, at de udvikler sig til deciderede problemer, som det efterfølgende er vanskeligt at rette op på. Regeringen finder samtidig, at Kommissionens retsstatsrapport og retsstatsdialogen i Rådet er et nyttigt supplement til artikel 7-procedurene, EU-Domstolens retspraksis på området og retsstatsmekanismen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

4. Den generelle trend i udviklingen i retsstatssituationen i udvalgte kandidatlande

- Politisk drøftelse

KOM (2024) 0800

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 24. september 2024 forventes en drøftelse af den generelle trend i udviklingen i retsstatssituationen i udvalgte kandidatlande (Serbien, Nordmakedonien, Montenegro og Albanien). Det er første gang, at retsstatssituationen i kandidatlande er inkluderet i Kommissionens retsstatsrapport. Fra dansk side støtter man Kommissionens indsats for at øge monitoreringen af retsstatsforholdene i kandidatlandene med den forståelse, at retsstatsdialogen holdes adskilt fra udvidelsesprocessen.

2. Baggrund

Kommissionen offentliggjorde den 24. juli 2024 sin femte årlige retsstatsrapport. Rapporten redegør for retsstatsforholdene på tværs af EU og særskilt i de enkelte medlemslande. For første gang er udvalgte kandidatlande – Albanien, Montenegro, Nordmakedonien og Serbien – også omfattet af rapporten.

Formålet med den del af rapporten, som vedrører udvalgte kandidatlande, er som den øvrige del af rapporten at monitorere efterlevelsen af retsstatsprincippet for bedre rettidigt at kunne identificere problematiske tendenser og dermed forebygge, at de udvikler sig til deciderede problemer. Tiltaget nyder bred opbakning blandt medlemslandene. Rapportens fokusområder er: retssystemet, anti-korruption, mediepluralisme og -frihed, samt andre institutionelle emner i relation til magtadskillelse.

Rapporten baserer sig primært på skriftlige bidrag fra kandidatlandene selv samt på anerkendte kilder såsom Venedig-Kommissionen og Europarådets anti-korruptionsenhed, GRECO. Derudover har Kommissionen gennemført landebesøg (fysisk/virtuelt) under udarbejdelsen af rapporten. Modsat landekapitlerne om EU-landene indeholder landekapitlerne om de fire kandidatlande ikke konkrete, landespecifikke anbefalinger.

Rapporten udgør et solidt grundlag for at vurdere retsstatssituationen i de udvalgte kandidatlande og knytte dem tættere på EU's interne arbejde herom, så det synliggøres også for de pågældende kandidatlande, at efterlevelsen af retsstatsprincipperne er noget, man som medlemsland løbende vurderes på. Retsstatsdialogen med de fire kandidatlande er adskilt fra udvidelsesprocessen, herunder kandidatlandenes arbejde med at leve op til kravene i det forhandlingscluster, der omfatter retsstatskapitlerne kapitel 23 (retsvæsenet og grundlæggende rettigheder) og kapitel 24 (Retfærdighed, frihed og sikkerhed).

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 24. september 2024 forventes en generel drøftelse af retsstatssituationen i de fire udvalgte kandidatlande med afsæt i retsstatsrapportens kapitler om de pågældende lande.

Angående **Serbien** noteres det, at retssystemet har været genstand for substantielle reformer de senere år, om end det i rapporten konstateres, at det politisk pres på retssystemet og offentlige anklagere fortsat er højt. På antikorrupsionsområdet konstateres, at den retlige ramme for at bekæmpe korruption generelt er på plads, men at der mangler opfølgning på implementeringssiden – ikke mindst i højniveausager. Mediereguleringen er i vidt omfang tilpasset EU's lovgivning, om end man stadig ikke lever fuldt op til EU's regler for mediepluralisme og professionelle standarder – særligt inden for elektroniske medier – ligesom der i rapporten udtrykkes bekymring for journalisters sikkerhed. Endelig konstateres, at det serbiske parlament møder hindringer i arbejdet med at agere modvægt til regeringen i form af manglende uafhængighed, transparens og også effektivitet.

Angående **Albanien** konstateres det, at landet har implementeret en substantiel retsreform siden 2016, om end politisk indblanding i retsprocesser stadig er en bekymringsfaktor, ligesom mangel på finansielle og menneskelige ressourcer sætter sit præg på kvaliteten i retsplejen. På antikorrupsionsområdet er den juridiske ramme generelt på plads, om end de specialiserede håndhævelsesmyndigheder ses at mangle ressourcer. Der anses også at være brug for øget fokus på at forbedre myndighedskoordinationen. På mediefrihedsområdet rejses der spørgsmål ved

uafhængigheden hos såvel den audiovisuelle reguleringsmyndighed som den nationale broadcaster. Endelig konstateres det, vedrørende den institutionelle magtdeling, at lovgivningsprocessen kunne være mere effektiv i inddragelsen af offentlige høringer, ligesom arbejdet i parlamentet er præget af omfattende politisk polarisering.

Angående **Montenegro** konstateres det, at retssystemet er genstand for en intens reformindsats, som vil bringe landet endnu tættere på EU's regler og internationale standarder. Der konstateres dog fortsat udfordringer med udnævnelsen af dommere og opretholdelsen af etiske og professionelle standarder, ligesom retssystemet generelt mangler ressourcer. På antikorrupsionsområdet sikrer den eksisterende lovgivning en kriminalisering af de fleste former for korruption, ligesom efterforskning og retsforfølgelse i højniveausager beskrives som stabil. Der er dog stadig udfordringer, herunder vedrørende den lovgivningsmæssige ramme, der regulerer finansieringen af politiske partier. På mediefrihedsområdet vedtog Montenegro i juni en række nye love, som sikrer overensstemmelse med EU's regler for bl.a. transparens i forhold til medieejerskab og som styrker de specialiserede myndigheders håndhævelse af den regulatoriske ramme. På den del, som vedrører den institutionelle magtdeling, konstateres bl.a. manglende opfølgning på Ombudsmandens anbefalinger, ligesom der er udfordringer med inddragelse af offentlige høringer i lovgivningsprocessen.

Angående **Nordmakedonien** har arbejdet med retssystemet de seneste år fokuseret på at styrke dets uafhængighed, effektivitet og professionalisme. Der udtrykkes dog alvorlig bekymring for særligt uafhængigheden, bl.a. i forhold til udnævnelsen af anklagere og dommere, ligesom retssystemet ses at være underfinansieret. På antikorrupsionsområdet er en national strategi på plads, men dens implementering lader dog tilbage at ønske. Der konstateres høj risiko for korruption på mange områder, ligesom nylige ændringer af straffeloven har svækket retsforfølgelsen, ikke mindst i højniveausager. På mediefrihedsområdet nævner rapporten manglende uafhængighed på myndighedssiden og hos den nationale broadcaster, samt udfordringer vedrørende transparens i medieejerskabet. Der noteres også, at trusler og vold mod journalister er forekommende. Endelig hvad angår den institutionelle magtdeling, fremhæves den politiske polarisering i parlamentet som grund til forsinkelser i lovgivningsarbejdet og heraf følgende overdrevet brug af hasteprocedurer, ligesom der også noteres mangler ift. lovgivningsprocessens inklusivitet, herunder hvad angår civilsamfundet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i ekstern høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er generelt bred støtte blandt medlemslandene til Kommissionens øgede monitorering af retsstatsforholdene i de fire udvalgte kandidatlande med den forståelse, at retsstatsdialogen holdes adskilt fra udvidelsesprocessen.

Der forventes samlet set opbakning til Kommissionens retsstatsrapport samt fortsættelsen af retsstatsdialogen med udvalgte kandidatlande på baggrund af rapporten. Erfaringerne fra denne første dialog vil vise, om der er behov for at justere metoden i forlængelse af kommende retsstatsrapporter.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen finder det afgørende, at alle medlemslande lever op til EU's grundlæggende værdier, herunder demokrati og retsstatsprincippet. Efterlevelse af retsstatsprincippet er afgørende for både legitimiteten og effektiviteten af samarbejdet mellem EU's medlemslande, inkl. det indre marked. Regeringen bakker derfor varmt op om

Kommissionens styrkede initiativ om løbende at monitorere og drøfte efterlevelsen af retsstatsprincippet også hos udvalgte kandidatlande, der i sagens natur alle har et medlemskabsperspektiv. Retsstatsdialogen skal holdes adskilt fra udvidelsesprocessen og det vigtige arbejde i det spor med at leve op til kravene i retsstatskapitlerne.

I forhold til kandidatlandene er retsstatsrapporten et nyttigt redskab til at sætte yderligere fokus på mulige, negative tendenser og til rettidigt at forebygge, at de udvikler sig til deciderede problemer, som det efterfølgende kan være vanskeligere at rette op på.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.